

Subject: Tamu Culture Forum-UK, Editorial Board Members' to honour a Meeting and Greeting Dinner at 5:30PM on Monday, 17 February 2025 at Task International Hotel (Lekali Chulo) in Pokhara.

Respected, Patron Pragya Dr. Jagman Khrongi-Lam Tamu and Mr Hari Tut-Lem Tamu Co-Director/Asst Editorial-in-Chief Editorial Board and Tamu Culture Forum-UK Editorial Board Members Living in Pokhara which Listed below Chhyajalo,

I am pleased to invite you all to attend to honour a Meeting and Greeting Dinner with Patron Pragya Dr. Jagman Khrongi-Lam Tamu and Mr Hari Tut-Lem Tamu Co-Director/Asst Coordinator Editorial Board Tamu Forum-UK while both of them are currently visiting Pokhara, which will take place at Task International Hotel (Lekali Chulo) in Pokhara on Monday 17 February 2025 at 5:30PM.

Aim: The aim of the Meeting and Greeting Dinner will provide a unique opportunity to short discussion with patron and Co-Director to update about Recent changes of Editor-in-chief Dr. Tek Gurung stand down from the post due to his personal problem for the Tamu Heritage trilingual Book project which decided Tamu Forum-UK Executive Board on 25 January 2025. Now the Tamu Forum-UK executive board is trying to find out New Editorial-in-chief in process and also update Pre-Khola article according to the Tamu Pye, provided by Central Committee of the Tamu Pye Lhu Sangh Nepal, which also endorsed by Board on 25 January 2025 for the Tamu Heritage Book by Mr Hari Tut-Lem Tamu Co-director/Assistance Editor-In-Chief of the Editorial Board Tamu Forum-UK. The Executive and Editorial Board attendance names for Dinner and in person/Zoom Meeting Listed below only for your information.

1) Pragya Dr. Jagman Khrongi-Lam Tamu – Patron - Pokhara
2) Prof. Narayan Lhenge Tamu M.A – Asst-Patron by Zoom UK.
3) Capt Raju Ngichi-Lem Tamu – Director by Zoom UK.
4) Mr Hari Tut-Lem Tamu BCom – Co-Director/Asst Editorial-In-Chief - Pokhara
5) Capt Devraj Ngopchey Tamu – Co-Director/Asst Coordinator Renowned Tamu Person - Zoom
6) Mr Ramchandra Khorngi-Lam Tamu – Ex-President TDUK/Executive Adv Editorial Board - Pokhara
7) Capt Dembahadur Yoja Tamu – President TPLS UK/Asst Board of Council Chair by Zoom.
8) Mr Jumkaji Plhon-Lem Tamu – President TDUK/Forum Finance coordinator Pokhara.
9) Mr Sumal Paingi-Lam Tamu M.A – Writer/Editorial Board Member – Pokhara.
10) Mr Ekendra Mhingi-Lam Tamu B.A, BEd – Writer/Editorial Board Member – Pokhara.
11) Mr Amar Lem Tamu BEd – Writer/Editorial Team - Pokhara
12) Mr Chnrabahadur Ghotane Tamu M.A - Executive Advisor Editorial Board - Pokhara
13) Dr. Chandra Gurung PhD - Executive Adv Editorial Board - Pokhara
14) Mr Humbahadur Kone Tamu – President Tamu Dheen Nepal/Forum Editorial Team - Pokhara
15) Mr Ombahadur Thimche Tamu BSc - President TPLS Nepal/Forum Editorial Team - Pokhara
16) Mr Hitkaji Tu-Klehpri Tamu – Ex-President TPLS Nepal/Forum Editorial Team - Pokhara
17) Mr Nandajung Korko-Lem Tami - Ex-President TD UK/Executive Adv Editorial Board – Pokhara
18) Mr Hitkaji Plhon-Lem Tamu – Ex-President TDUK/Executive Advisor - Pokhara
19) Major Lachimprasad Kone Tamu MVO, BEM - Executive Adv Editorial Board - Pokhara
20) PPC Kulprasad Kromchhen Tamu – Khegi Writer/Editorial Board – Pokhara
21) KC Santosh Tu-Klehpri Tamu – Khegi Writer/Editorial Board – Pokhara
22) Tamu Forum-UK Board Members Of Woman Board (3) – Pokhara.

The Tamu Forum-UK Pre-Khola article according to the Tamu Pye, provided by Central Committee of the Tamu Pye Lhu Sangh Nepal at Annex A and New Forecast of Event Extended until December 2025 at

Annex A also indorsed by Board on 25 January 2025, which attached below with this Letter for your information please. The Zoom Link for the Hybrid Meeting and Greeting see below.

Tamu Forum UK is inviting you to a scheduled Zoom meeting.

Topic: Meeting with Dr. Jagman
Time: Feb 17, 2025 12:15 London
Join Zoom Meeting
https://us06web.zoom.us/j/89284241075?pwd=OkP8HHDiB53OFenTOOoG0xZ6xh2m7S.1

Meeting ID: 892 8424 1075
Passcode: 170225

One tap mobile
+13017158592,,89284241075#,,,,*170225# US (Washington DC)
+13052241968,,89284241075#,,,,*170225# US

Dial by your location
• +1 301 715 8592 US (Washington DC)
• +1 305 224 1968 US
• +1 309 205 3325 US
• +1 312 626 6799 US (Chicago)
• +1 346 248 7799 US (Houston)
• +1 360 209 5623 US
• +1 386 347 5053 US
• +1 507 473 4847 US
• +1 564 217 2000 US
• +1 646 931 3860 US
• +1 669 444 9171 US
• +1 669 900 6833 US (San Jose)
• +1 689 278 1000 US
• +1 719 359 4580 US
• +1 929 436 2866 US (New York)
• +1 253 205 0468 US
• +1 253 215 8782 US (Tacoma)

Meeting ID: 892 8424 1075
Passcode: 170225

Find your local number: https://us06web.zoom.us/u/kbxF57L1Td

The Tamu Forum-UK Executive Board look forward to meet you all on Monday, 17 February 2025 at 5:30hrs Nepal Time and (GMT UK at 11:20AM). Inconvenience cause by short Notice is Regretted. Thank you.

Yours' Sincerely,

Capt Raju Ngichi-Lem Tamu
Director
Tamu Culture Forum-UK
Email: **projectadmin@tamuculturalforum.org.uk**

Dated: 16 February 2025

Distribution: Attendance List attached above by email and Viber network.

Annex A – Pre-Khola Article Paper
Annex B - The extended Forecast of Event 2025 for the Tamu Forum-UK Project.

तमु (गुरुङ) जातीको ऐतिहासिक एवम सांस्कृतिक पृष्ठभूमि - परिचय

क) तमुको क्येबये ताँ - तमु (गुरुङ) को प्रादुर्भाव

सोँबुसे, कबुसे र क्ल्ये यी तीन समूहको समन्वयबाट तमु समुदाय बनेको छ । नोचनी क्ह्रोँ अथवा नोचन खोर्लो ह्रिमरक्षेका वंशज ३ घरे घरानाका सोँबुसे हुन । जस्तै **यस प्रकारका छन्** १) **थोरचन खे को छोरा** - कोनक्ह्रोँ २) **फौवच्न खे को छोरा** - लमक्ह्रोँ र ३) **स्यारचन खे को छोरा** - लेमक्ह्रोँ हुन् ।

अघि सबुतोँक्ह्यात्सका म्हिनकुगिँ वंशजका ९ घरे घराना कुबुसे हुन् । जस्तै **यस प्रकारका छन्** १) येसिक्ह्रोँ २) देवाक्ह्रोँ ३) चैक्यक्ह्रोँ ४) मुकिक्ह्रोँ ५) बुसिक्ह्रोँ ६) सैकिक्ह्रोँ ७) लकिक्ह्रोँ ८) हुगिक्ह्रोँ र ९) पर्तिक्ह्रोँ ।

यसैगरी क्ल्ये (घले) वंशजका ४ घरे घराना हुन् । जस्तै **यस प्रकारका छन्** - १) साब्रेँक्ह्यालक्ह्रोँ २) रिल्देँक्ह्यालक्ह्रोँ ३) क्ह्यालदेँक्ह्यालक्ह्रोँ र ४) डाँगीक्ह्यालक्ह्रोँ हुन् ।

(**कास्की,** याङजाकोट, देउरालीका पैँडि लालबहादुर क्ह्रोँगि लम गुरुङको घरमा भएको वंशावलीमा उपरोक्त नामावली प्रस्तुत गरिएको छ) ।

द्रष्टव्य: मुस्ताङमा अमपाल साङपोले राज्य खडा गर्नु भन्दा पहिले मुक्तिनाथक्षेत्रमा सेरिब नामक राज्य कायम थियो । सेरिब राज्यका बासिन्दाहरू से कहलाउँदथे । तिनका भाषा से क्ये- से क्युई कहलाउँदथ्यो । (David, 9178:195-227) । अहिले पनि मुस्ताङको बाह्र गाउँ ईलाकाको भाषालाई से क्ये भन्दछ । Charls Albert Edward Ramble ले से क्येको बारेमा अनुसन्धान गरेका छन् । उनले से क्येलाई तामाङ, थकाली र गुरुङको पुरानो भाषा मानेका छन् (Ramble)। Simon Strickland ले सेलाई गुरुङसँग र से क्येलाई गुरुङ भाषासँग सम्बन्धित मानेका छन् (Simon 1982) ।

मुस्ताङको कागवेणी र बाह्र गाउँ ईलाकाका कागनिङ्वा, समर र तेका ढुङ्गे गुफाहरूमा प्रागैतिहासिक मानिसले अङ्कित गरेका विभिन्न पशु, पंक्षीका आकृतिहरू पाइएका छन् । यसलाई नवपाषाणयुग भन्दा अघिको र अहिले यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने से क्ये भाषा बोल्ने समुदायका पुर्खाको कलाकृति मानिएको छ (Pohle, 2003: 1-14) । ईसा पूर्व ७००० वर्षसम्मको अवधिलाई नवपाषाणयुग मानिएको छ (पाण्डेय १९९७:२१३) । अत: ती कलाकृतिहरू ईसा पूर्व ८००० वर्ष **भन्दा** अघिको **हुन सक्ने बुझिन्छ** ।

Leiden University, Netherland का Pro. Dr. George Van Driem ले बसाँई सराईको क्रममा मानिसहरू कालीगण्डकीको जलाधारक्षेत्रबाट मध्य पूर्व एशिया, ब्रह्मपुत्र र साईवेरियासम्म पुगेको मानेका छन् । उनले ती समुदायलाई मंगोल नभएर Trans Himalayan People - अन्तर हिमाली जाति मानेका छन् (Driem) ।

त्यसकारण गुरुङको ईतिहासको बारेमा अध्ययन गर्दा उपरोक्त ऐतिहासिक तथ्यहरूलाई ध्यानमा राख्न आवश्यक छ, जसको अन्तर सम्बन्ध गुरुङ समुदायको सोँबुसे र कुबुसेसँग रहेको छ ।

सफुँतिक्ह्याल्स

तमुको प्ये ताँ ल्हुताँमा सफुँतिक्ह्याल्सलाई गुरुङको उत्पत्ति थलो मानिएको छ । गुरुङ वंशावलीमा सफुँतिक्ह्याल्सलाई सबुतोँक्ह्याल्स पनि भनेको पाइन्छ । तमु प्ये अनुसार सफुँतिक्ह्याल्समा तमु जातिको उत्पत्ति भयो । ल्हेसोँको उत्पत्ति भयो । मुफुतिक्ह्याल्समा फिसोँ ल्हे उत्पन्न भयो । सफुँतिक्ह्याल्समा पसेँ ङ्हरुजि ह्युल चुँजि (पसेँ ङ्हरुहरू बस्ती बसाले) । करु ल्हेलाई सफुँतिक्ह्याल्सको राजा बनाए । म्हिनकुगिँजि ह्युल नोँजि (म्हिनकुगिँ-नौ घरे घरानाका भारदारहरूले थिति रीतिको व्यवस्था गरेर राज्यलाई व्यवस्थित गरे) तर राजा करु ल्हे मरे पछि पसेँ म्ह्युँजि म्ह्युँ अत (पसेँको पुरुषले पुरुषत्व धारण गर्न सकेन) । त्यसकारण सफुँतिक्ह्यल्समा त्हो म्हैजि त्हो अयोँ (त्हो अथवा नेतृत्व वा राजा खोज्दा राजा पाईएन) । चन्पो म्हैजि चन्पो अयोँ (न्याय निसाफ गर्ने मन्त्री खोज्दा मन्त्री पाइएन) । त्यसपछि सफुँतिक्ह्याल्स छोडेर उइचोँ चोँब्रुमा बसाई सरे ।

उइयोँ चोँब्रु

उइचोँ चोँब्रुमा चोँब्रु ल्हेलाई राजा बनाए । चोँब्रु ल्हेको मृत्यु पछि त्यहाँ पनि राजा हुने व्यक्ति कोही नहुदाँ उइचोँ चोँब्रुबाट बसाई सरेर मैजु ह्युल आए । ठिनिक्ह्याल्ससँग नोचन खोर्लो ह्विमरछेको पनि सम्बन्ध रहेको छ । ठिनिक्ह्याल्समा अजिमो-प्हजिमो नामक दुष्ट आएर उपद्रो मचाउँदा नोचन खोर्लो ह्विमरछेले उक्त अजिमो-प्हजिमोलाई मारी ठिनिक्ह्याल्समा शान्ति र सुव्यवस्था कायम गरेर उनी त्यहाँका राजा भएको उल्लेख नोचन खोर्लो ह्विमरछेको पे (कथा)मा पाइन्छ । नोचन खोर्लो ह्विमरछेको पे (कथा) मा उनीसँग माथिबाट आउने पहिरो र तलबाट आउने हुरीलाई छेक्न सक्ने जन शक्ति, सैन्य शक्ति र प्राविधिक सामर्थ्य भएको उल्लेख छ ।

तमु क्येबै ताँ शीर्षक पुस्तकका लेखक दलबहादुर ल्हेग गुरुङले मुक्तिक्षेत्रलाई उइचोँ चोँब्रु मान्नु भएको छ (ल्हेग) । तमु प्येमा चोँब्रु ल्हेलाई उइचोँ चोँब्रुको राजा भनेको छ । गुरुङ वंशावलीमा सबुँतोक्ह्याल्सका राजा शक्तिक्ह्यालका कान्छा छोरा रिल्दँक्ह्यालले क्ह्याल्सोम्पो-ठिनिक्ह्याल्समा रजाईं गरेको र च्योसुर घलेले छिमिक्ह्याल्स-मुक्तिक्षेत्रमा रजाईं गरेको उल्लेख छ ।

मैजु ह्युल

त्यसपछि म्हिनकुगिँ पाँछ उइचोँ चोँब्रुबाट बसाईं सरेर मनाङको ओल्बिच्हो, स्युरिधुँ, मनु, फिस्याङ र मैजु आएर बसे । म्हिनकुगिँ पाँछ बसाईं सरेर आए पछि घले राजा पनि पाँछ बिना म जिवैन (जनता बिना म बाँच्न सक्दिन) भनेर बसाईं सरेर आए । म्हिनकुगिँ पाँछले घले राजालाई त्हो (राजा) माने ।

मनु (मनाङ) को मैजु ह्युल छोबाकु पूर्व-पश्चिम र उत्तर-दखिनको व्यापारिक मार्ग Cross Road मा पर्ने मर्स्याङ्दीको किनारामा अवस्थित पायक पर्ने बस्ती हो तर त्यहाँ पहिरो जाने सङ्केत पाएकाले मैजु छोडेर सब्जे प्ह्रन्गाको ओडारमा आएर बसे ।

सब्जे प्ह्रन्ग उ

सब्जे प्ह्रन्गामा खेती पातीको सुविधा थिएन । घर पनि थिएन । ओडारमा बसेर निर्वाह गर्न पर्थ्यो । त्यसकारण शिकार खेलेर जीवन धान्न थाले । सब्जे प्ह्रन्गाबाट नगान भञ्ज्याङ काटेर दखिनपट्टीको पाटोमा आएर शिकार खेल्न थाले । शिकार खेल्ने क्रममा क्रोम्छैंको पुर्खा सोँग्रु, क्यप्छैंको पुर्खा क्यदँ र टुँको पुर्खा रोक्य यी तीन पुर्खाले क्होलको समथर र उब्जाउ भूमि देखेर क्होलमा क्होलसोँप्रेट्हों नामक तीनवटा बस्ती बसालेर सब्जे प्ह्रन्गाबाट क्होलमा बसाईं सरे ।

क्होलसोँप्रेट्हों

उपरोक्त तीन पुर्खाले क्होलमा बस्ती बसाले पछि अरु म्हिनकुगिँ पनि क्होलमा आएर बस्न थाले । यसरी क्होल चुँजि (क्होलमा बस्तीको विकाश भयो) तर त्यहाँ सत्ता र शक्तिको विवाद भयो । त्यस कारण क्होलमा त्हो म्हैजि त्हो

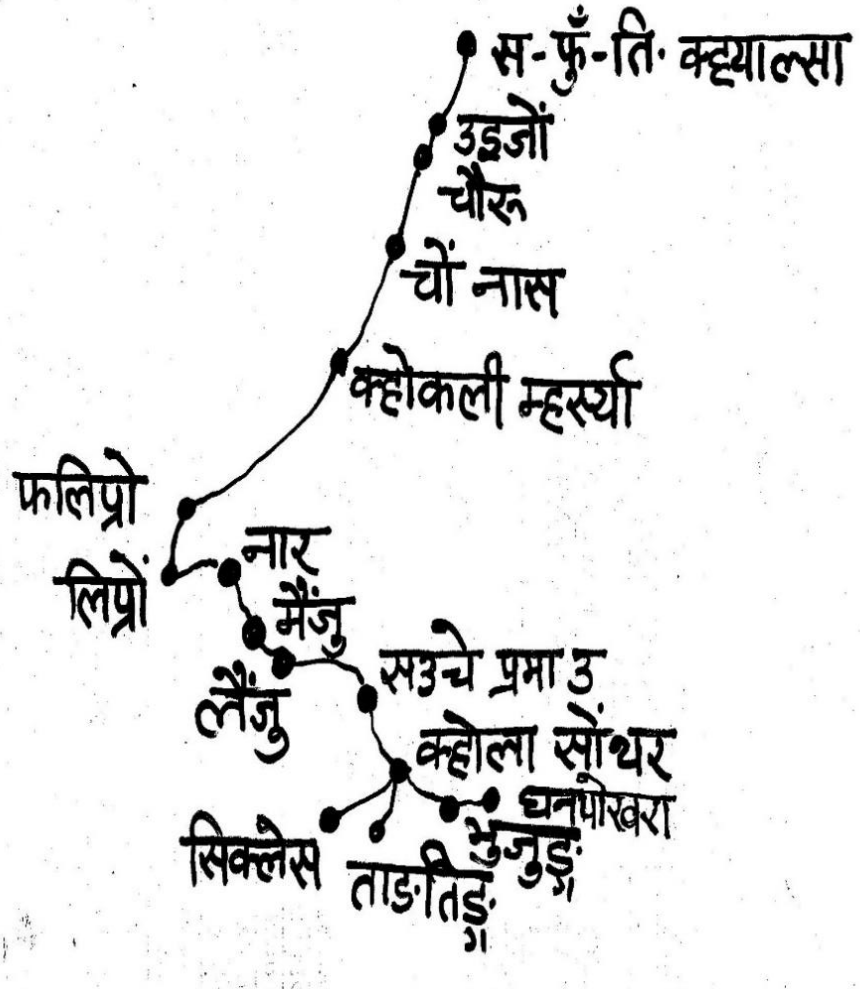
अयाँ (त्हो अथवा नेतृत्व वा राजा खोज्दा राजा पाइएन), चन्पो म्हैजि चन्यो अयाँ (न्याय निसाफ गर्ने मन्त्री खोज्दा मन्त्री पाइएन) । त्यसपछि क्त्याल्बुरुजु घलेलाई त्हो अथवा राजा बनाए । लेमकोंलाई मन्त्री बनाए । कतिपय प्है छ्या (भोटेको चलन) छोडेर तमु छ्या (गुरुङको चलन) को विकाश गरे । नुबल मोब (अग्लोको होंचो अर्थात् कानूनलाई नमानेर अटेर गरेर ठडिएर बसेकाहरूलाई कानूनको दायरामा ल्याउने) र मोबल नुब (होंचोको अग्लो अर्थात् थिचिएर मिचिएर बसेकाहरूलाई उकास्ने) गरी समानताको आधारमा नीति बनाएर क्होल नाँजि (क्होल राज्यलाई व्यवस्थित बनाए) ।

गुरुङ नालमा क्होलर अचुँबये तमु तमु अङि (क्होलमा बसोवास नगरेको गुरुङ गुरुङ होइन), क्होलरबये प्ये अखेबये पज्यु पज्यु अङि (क्होलको प्ये नपढ्ने पज्यु पज्यु होइन), क्होलरबये प्ये अखेबये ल्प्येबूँ ल्प्येबूँ अङि (क्होलको प्ये नपढ्ने ध्याबूँ ध्याबूँ होइन), क्होलरबये छयजा अलबये लम लमअङि (क्होलको चलन अनुसारको कर्म नगर्ने लामा लामा होइन) यस्तो तोताँ स्योताँ (श्रुति परम्परा) प्रचलित छ । क्होलमा आए पछि मित्रता कायम भएर ल्प्येबूँ र क्होएँडु लमको बीचमा कतिपय शास्त्र र चलन चल्तीको अदान प्रदान भएको छ । **यो तमूहरु बिच सर्बमान्य किंवदन्ति भएता पनि केहि तमूहरु क्होलामा आइपुग्नु अगावै विभिन्न ठाउंमा छरिएर रहेको इतिहास पाइन्छ । त्यसो भएता पनि सबै तमूहरुले क्होलामा प्रतिपादित सिद्दान्त, तमऊ संस्कार र संस्कृतिको भुगोल सापेक्षा र समय सापेक्षा सानो तिनो संसोधन र परिमार्जन सहित अवलम्वन गरेको पाइन्छ ।**

त्यसपछि कास्कीका राजा जगदीखान शाहीको पालामा क्होलसोंप्रेट्होंबाट शाखावन्दी भएर गुरुङहरूले कास्की र लमजुङका विभिन्न गाउँमा बस्ती बसालेर आफ्नो न्हेंज (पुर्ख्यौली थलो) कायम गरे । यसरी क्होल प्हुँजि (क्होलबाट गुरुङहरू शाखाबन्दी भए ।

द्रष्टव्यः तमु प्ये ल्हु संघ केन्द्रीय समिति र तमु प्ये संकलन/प्रकाशन समितिबाट सिफारिस भई आएको दस्तावेज र पज्यु गुरु पैंडि चिब लिलबहादुर ल्हवँ गुरुङको संग्रहमा भएको कास्की, सिकलेस, हर्बु टोलका पज्यु गुरु पदमसिंह नम्जु क्रोम्छैं गुरुङ, हर्बु टोलकै पज्यु गुरु देवानसिंह नम्जु क्रोम्छैं गुरुङ, कास्की, मौजा, यागोकाँ पज्यु गुरु केशवीर नम्जु क्रोम्छैं गुरुङको लिखित प्ये तथा सेर्ग, प्रा.नारायण ल्हेग गुरुङको संग्रहमा भएको प्ये तथा सेर्ग, याङजाकोट, छापाडाडाँका पज्यु गुरु पैंडि चिब यरजङ्ग नम्जु क्रोम्छैं गुरुङको घरमा भएको वंशावली र याङजाकोट, देउरालीका पैंडि लालबहादुर क्होगि लमा गुरुङको घरमा भएको वंशावलीको अधारमा यो दस्तावेज तयार पारिएको छ ।

तमुहरुको प्ये शास्त्रमा आधारित सफ्हूँति क्हाल्सा देखि क्होला(सोंप्रे(ट्हो सम्मको बसाई(सरईको बाटो

प्रस्तुत् कर्ता - तमु प्ये ल्हु संघ नेपाल ।

Annex – B

The Tamu Culture Forum-UK New Forecast of Event 2025 as follows:

1) The Tamu Heritage book Tamu/Nepali has to be completed by **31 March 2025 – Editorial-In-Chief** & Editorial team.
2) To find out the name of the first Tamu Renown Person in different field Led By Major Krishna Plhon Tamu by **20 March 2025.**
3) Hand over to English Translator 30 April 2025 and completed by end of **September 2025** – Ms Tara and Mrs Anita Tamu Team.
4) Second Reading English Translator completed by end of 30 **November 2025** – Dr Simon Strickland and Prof Kunda Dixit.
5) Entitled **‘‘Tamu (Gurung) Heritage Trilingual Book print out by** 20 November 2025 **by Executive Board’’**
6) Project Completed by **31 December 2025**!! - All Tamu (Gurung) Heritage Trilingual Book to be Distribute to stakeholder January 2026.
7) Control measure will be one door system not direct approach to Editorial team and Let them work as a independent within their team as a fast trek system. All Executive team and board members to Email: **projectadmin@tamuculturalforum.org.uk** So Executive Board will discuss and pass to Editorial-In-Chief Board.